

ΤΟ ΤΕΙΧΟΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΥ
ΡΑΓΙΣΕ

ΚΑΙΡΟΣ ΝΑ ΤΟ
ΓΚΡΕΜΙΣΟΥΜΕ

*Του Φαίωνα Βασιλειάδη
Εργατική Δημοκρατία, Μάιος 2003*

«Οι δρόμοι της Κύπρου φιλοξενούν ένα απίστευτο σμίξιμο. Τα πρόσωπα των ανθρώπων είναι γελαστά. Ζούμε ένα τρομερό όνειρο. Οι Τουρκοκύπριοι και οι Ελληνοκύπριοι προκαλούν όλες τις ντόπιες πολιτικές αξίες. Ανέτρεψαν όλες τις προβλέψεις. Έκαναν τις προσδοκίες ορισμένων να αποβούν μάταιες. Ήταν πρωτοπόροι σε μια πρωτόγνωρη επανάσταση.

Οι επίσημοι κανόνες πολιτικής συμπεριφοράς που έθεσαν οι δύο πλευρές δεν μπόρεσαν να τους εμποδίσουν. Οι Ελληνοκύπριοι συρρέουν στο βορρά σαν να θέλουν να δώσουν μια ισχυρή απάντηση στην επιθυμία για λύση που είχαν δείξει οι Τουρκοκύπριοι στις πλατείες.»

Αυτή την περιγραφή έδωσε ο Χασάν Καχρετζιόγλου στην εφημερίδα Ελευθεροτυπία (10/5/03) για το «όνειρο» αυτό που ζούμε αφότου άνοιξε η γραμμή αντιπαράταξης και η ελεύθερη επικοινωνία ανάμεσα σε Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους.

Και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το σπάσιμο της διαχωριστικής γραμμής των συνόρων από τις χιλιάδες Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων μετά από 29 χρόνια αποτελεί μια ιστορική εξέλιξη που έχει χαροποιήσει κάθε ειλικρινή υποστηρικτή της επαναπροσέγγισης και της συμφιλίωσης ανάμεσα στους απλούς ανθρώπους των δύο πλευρών.

Από τις 23 Απρίλη εκατοντάδες χιλιάδες Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι πέρασαν τα τείχη του διαχωρισμού. Οι Τουρκοκύπριοι, υποδέχονται με ενθουσιασμό και ανυπομονησία τους «σπιτονοικοκύρηδες» τους, δίνοντάς τους φωτογραφίες, εικόνες και χρυσαφικά που φύλαγαν για 29 χρόνια. Ενώ οι χιλιάδες Ελληνοκύπριοι επισκέπτονται τα παλιά τους σπίτια, αντικρίζοντας με κατανόηση τους σημερινούς ένοικους, και όχι για να τα απαιτήσουν πίσω εδώ και τώρα.

Η πρωτοφανής μαζικότητα και θέρμη που πήρε αυτή η επικοινωνία έχει ξεπεράσει κάθε προσδοκία. Ο εθνικισμός και η μισαλλοδοξία έχουν δεχτεί ένα ηχηρό χαστούκι και στις δύο πλευρές. Οι μύθοι που καλλιεργούσαν για δεκαετίες οι εθνικιστές και στις δύο πλευρές κατέρρευσαν μέσα σε λίγες μέρες.

«Σοκ και βέος»

Η αλήθεια είναι πως κανένας από τις πολιτικές ηγεσίες και στις δύο πλευρές δεν περίμενε αυτή την έκρηξη. Τις πρώτες μέρες ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Χρυσοστομίδης, μαζί και οι υπουργοί του ΑΚΕΛ, παρότρυναν τον κόσμο να μην επιδεικνύει τα διαβατήριά του για να περάσουν στο Βορρά. Για το ΑΚΕΛ το άνοιγμα των συνόρων χαρακτηρίστηκε απλά σαν προσπάθεια του Ντεκτάς για να προωθήσει την έμμεση αναγνώριση του κράτους στο Βορρά. Τα ΜΜΕ ήταν αμήχανα. Η εφημερίδα «Φιλελεύθερος» απαγόρευσε στους δημοσιογράφους της να περάσουν απέναντι με τα διαβατήρια. Όταν όμως αυτό το ορμητικό ποτάμι άρχισε να ρέει άρχισαν να μιλούν για «ιστορική εξέλιξη». Τα κανάλια κάλυπταν με ζωντανές συνδέσεις αυτό το φανταστικό πανηγύρι, προβάλλοντας συγκινητικές, ανθρώπινες στιγμές των απλών ανθρώπων που δεν έχουν τίποτα να μοιράσουν. Ο υπουργός Εσωτερικών Α. Χρίστου δήλωσε «υπέρ της ελεύθερης διακίνησης και υπέρ της επικοινωνίας των ανθρώπων» και πως «νικητής από την κίνηση αυτή είναι ο ίδιος ο κυπριακός λαός». Ο Παπαδόπουλος ανακοίνωσε σαν «πασχαλινό» δώρο της κυβέρνησης προς τους Τουρκοκύπριους τη διάθεση λεωφορείων για δωρεάν μεταφορά τους σε διάφορες πόλεις.

Η διάθεση του κόσμου ξεπέρασε τις πολιτικές ηγεσίες και τους σχεδιασμούς τους. Οι Ελληνοκύπριοι αγνόησαν τις εκκλήσεις κυβέρνησης και κομμάτων που επικαλέστηκαν τον «πατριωτισμό και την αξιοπρέπεια» τους. Αρκετοί μάλιστα διανυκτερεύουν στο Βορρά γράφοντας στα παλιά τους τα παπούτσια τις προειδοποιήσεις της κυβέρνησης ότι κάτι τέτοιο σημαίνει κλεπταποδοχή και είναι παράνομο.

Είναι σίγουρο ότι αν ο Ντεκτάς γνώριζε τις διαστάσεις και το χαρακτήρα που θα έπαιρνε αυτή η εξέλιξη θα έβαχνε για άλλα μέτρα για να ξεπεράσει την απομόνωση και τις δυσκολίες που αντιμετώπιζε. Γιατί κι οι Τουρκοκύπριοι από την πλευρά τους έγραψαν στα παλιά τους τα παπούτσια τις εκκλήσεις του Ντεκτάς να «προστατέψουν και να διατηρήσουν» το κράτος τους. Χιλιάδες Τουρκοκύπριοι έτρεξαν από τις πρώτες μέρες για να βγάλουν διαβατήριο και ταυτότητα της Κυπριακής Δημοκρα-

τίας.

Ο κόσμος ξεχείλωσε κυριολεκτικά τα μέτρα και από τις δύο πλευρές, παραβιάζοντας τα ωράρια και πιέζοντας για περισσότερη ελευθερία στη διακίνηση και από τις δύο πλευρές.

Το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω

Αυτή η αυθόρμητη μαζική «πολιτική ανυπακοή» των χιλιάδων απλών ανθρώπων κι από τις δύο πλευρές ξεδίπλωσε μια δυναμική από τα κάτω που ανάγκασε την κυπριακή κυβέρνηση να αναθεωρήσει την αρχική αρνητική στάση της στο άνοιγμα των συνόρων και να επισπεύσει την εξαγγελία των μέτρων στήριξης των Τουρκοκυπρίων.

Όμως αυτό το διάστημα του αιφνιδιασμού των πολιτικών ηγεσιών δεν έμελλε να διαρκέσει πολύ. Το γεγονός ότι εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες και Τούρκοι περνούν τα οδοφράγματα και συναντιούνται μεταξύ τους είναι πρόβλημα και για τις δύο επίσημες πλευρές: Διότι μεταφέρονται οι εξελίξεις από το διπλωματικό ελεγχόμενο παιχνίδι κορυφής – ιδιαίτερα για την ελληνοκυπριακή πλευρά που νιώθει πλέον ισχυρή μετά την είσοδο της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. και με το χρόνο για σύμμαχό της – στην επαναπροσέγγιση από τα κάτω. Πραγματικοί πρωταγωνιστές αυτής της ιστορικής εξέλιξης γίνονται για πρώτη φορά οι απλοί άνθρωποι παίρνοντας τη θέση των «επίσημων» πανσυνδικαλιστικών, κομματικών ή διακομματικών συναντήσεων με τους Τουρκοκύπριους στο Λήδρα Πάλας που απλά αναπαράγουν τα διπλωματικά παιχνίδια της κορυφής σε ένα άλλο επίπεδο.

Έτσι λοιπόν στην από εδώ πλευρά, με αφορμή τις επισκέψεις ορισμένων Ε/κ στα καζίνο και τη διανυκτέρευσή τους σε ξενοδοχεία στο Βορρά, ξεκίνησε μια συντονισμένη και γενικευμένη επίθεση κυβέρνησης, πολιτικών κομμάτων και ΜΜΕ ενάντια σ' αυτούς που επισκέπτονται το Βορρά και που υποτίθεται αντί για «προσκύνημα» πάνε για τουρισμό «ενισχύοντας οικονομικά» τον Ντεκτάς. Ο Ντεκτάς από την πλευρά του προειδοποίησε τους Τουρκοκυπρίους να είναι προσεκτικοί απέναντι στους Ελληνοκύπριους και να μη δελεάζονται από τα χρήματά τους, ενώ απείλησε πως αν συνεχιστεί η «πα-ρενόχληση»



των σημερινών ενοίκων από Ε/κ που επισκέπτονται τα παλιά τους σπίτια «η αστυνομία θα εφαρμόσει τους νόμους». Η αναστροφή του κλίματος που προσπαθεί να πετύχει η κυβέρνηση, έδωσε την αυτοπεποίθηση στο ΠΑΚ να ξαναβγεί στο προσκήνιο, να μπαίνουν αντιρρήσεις στα μέτρα στήριξης των Τ/κ από διάφορες αγροτικές οργανώσεις και την Επιτροπή Αγνοουμένων και να ξεθαρρεύουν οι διάφοροι εθνικιστές. Παρόλα αυτά όμως είναι σχεδόν αδύνατο οι πολιτικές ηγεσίες και στις δύο πλευρές να στρέψουν πίσω το ρολί της ιστορίας. Κι αυτό γιατί η συσσωρευμένη ενέργεια και δυναμική που έχει αποκτήσει αυτή η κίνηση των «από κάτω», που πήραν τις δικές τους αποφάσεις για συναδέλφωση και ειρηνική συνύπαρξη, δημιούργησε καινούργια δεδομένα.

ΑΚΕΛ και ΠΕΟ

Αυτά τα καινούργια δεδομένα έχουν φέρει στο προσκήνιο τον παράγοντα που όλοι ξεχνούσαν στους σχεδιασμούς τους για το κυπριακό. Τους απλούς ανθρώπους των δύο πλευρών και το κίνημα επαναπροσέγγισης. Αυτός ο παράγοντας βγήκε ορμητικά σήμερα στο προσκήνιο και μπορεί να αποδειχτεί καθοριστικός στις εξελίξεις στο Κυπριακό. Η περίοδος που διανύουμε είναι μια περίοδος που βγάζει όλες τις αντιφάσεις και την υποκρισία της επίσημης πολιτικής και των δύο πλευρών. Είναι όμως και μια περίοδος που μπαίνουν σε δοκιμασία οι διάφορες αντιλήψεις για την επίτευξη της ειρήνης και συναδέλφωσης μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων στην Κύπρο. Όσο οι Τουρκοκύπριοι εξεγείρονταν ενάντια στον Ντεκτάς, ήταν χρήσιμοι για

την ελληνοκυπριακή πλευρά. Πριν ραγίσει το τείχος του διαχωρισμού διάφορες επαναπροσεγγιστικές ομάδες και κινήσεις οργάνων συλλαλητήρια «συμπαράστασης» με κεράκια προς τους Τ/κ που διαδήλωναν μαζικά ενάντια στον Ντεκτάς. Σήμερα που η ρωγμή στα οδοφράγματα έχει επέλθει και η επικοινωνία ανάμεσα στις δυο πλευρές αντικειμενικά είναι πια δυνατή, τους ψάχνει κανένας με το κερί! Δυστυχώς όμως τη στιγμή που εκδηλώνεται μια ιστορική δυνατότητα επαναπροσέγγισης των από κάτω, η ηγεσία του ΑΚΕΛ και της ΠΕΟ, που όλα αυτά τα χρόνια διατυμπάνιζαν την επαναπροσέγγιση σα σημαντικό πυλώνα της πολιτικής τους, αδυνατούν σήμερα να οργανώσουν έστω και μια εκδήλωση συμπαράστασης και αλληλεγγύης προς τους Τ/κ μαζί με τους Τ/κ, σε Βορρά και

Νότο!

Οι ηγεσίες του ΑΚΕΛ και της ΠΕΟ μπορούν να συναντιόνται με τα κόμματα της τουρκοκυπριακής αντιπολίτευσης όμως αρνούνται να ακούσουν τις φωνές τους. Όπως του Ταλάτ του Τουρκικού Ρεπουμπλικανικού Κόμματος – το αντίστοιχο του ΑΚΕΛ στο Βορρά – όταν καλεί την Ε/κ πλευρά να σταματήσει να έχει την έμμονη ιδέα της αναγνώρισης του κράτους στο Βορρά. «Οι Τ/κ είναι υπέρ της επανένωσης» δήλωσε στο ΡΙΚ (5/5) «το έχουν δείξει με τις κινητοποιήσεις τους γι' αυτό ας αφήσουμε αυτό το ζήτημα της αναγνώρισης κατά μέρος». Οι ηγεσίες του ΑΚΕΛ και της ΠΕΟ πρωτοστατούν στην πολεμική για την επίδειξη διαβατηρίων από μέρους των Ε/κ που περνούν απέναντι. Αυτός ήταν ο κύριος λόγος που εμπόδιζε να γίνουν ενωτικοί, μαζικοί, δικοινοτικοί πρωτομαγιάτικοι γιορτασμοί με τους Τουρκοκύπριους και στις δύο πλευρές.

Η δικαιολογία που ακούστηκε από την ΠΕΟ και το ΑΚΕΛ για να τη μη διοργάνωση κοινής ενωτικής και δικοινοτικής πρωτομαγιάτικης εκδήλωσης από τις οργανώσεις σε βορρά και νότο, ήταν ότι παραδοσιακά η κάθε συντεχνία οργανώνει τις δικές της εκδηλώσεις! Στην πραγματικότητα αυτό που στέρησε την προοπτική να έχουμε μια τέτοια πρωτομαγιά από τα συνδικάτα και τα αριστερά κόμματα στο βορρά και το νότο, ήταν οι επιφυλάξεις και οι αντιρρήσεις που υπάρχουν από το ΑΚΕΛ και την ΠΕΟ για την μετάβαση ελληνοκυπρίων στην άλλη πλευρά.

Έτσι δεν ήταν τυχαίο ότι ούτε ο Ταλάτ του Τουρκικού Ρεπουμπλικανικού Κόμματος συμμετείχε στην εκδήλωση της ΠΕΟ, ούτε και κανένας από το κόμμα Κοινοτικής Απελευθέρωσης των Ακκιντζί και Αγκολεμλί, που αποτελούν τα βασικά κόμματα που συμμετέχουν στην πλατφόρμα "αυτή η χώρα είναι δική μας" που οργάνωσαν τα μεγαλειώδη συλλαλητήρια την προηγούμενη περίοδο. Ο σύντομος χαιρετισμός του Γ.Γ. της DEV-IS (της εργατικής ομοσπονδίας που ελέγχεται από το ΤΡΚ) ήταν η μόνη επίσημη έκφραση των τουρκοκυπρίων στο βήμα.

Το βράδυ στο βόρειο μέρος της Λευκωσίας χιλιάδες Τουρκοκύπριοι, από όλα τα συνδικάτα και τα κόμματα της

αντιπολίτευσης πήραν μέρος στην πρωτομαγιάτικη εκδήλωση. Από τα ελληνοκυπριακά κόμματα και οργανώσεις δυστυχώς μόνο η Εργατική Δημοκρατία συμμετείχε οργανωμένα με το δικό της πανό. Δυστυχώς σε αυτό το δυναμικό πανηγύρι της ειρήνης, της συναδέλφωσης και της εργατικής ενότητας τα ελληνοκυπριακά συνδικάτα όχι μόνο δεν κάλεσαν το κόσμο να συμμετέχει μαζικά αλλά και τα ίδια εκπροσωπήθηκαν από ελάχιστα ηγετικά στελέχη τους που δεν ξεπερνούσαν συνολικά τα δέκα.

Για τον ίδιο λόγο το 3ο Δικοινοτικό Φεστιβάλ Νεολαίας που οργάνωσε η ΕΔΟΝ μαζί με τη νεολαία του ΤΡΚ στις 17 Μάη έγινε στο Λήδρα Πάλας, σ' ένα «ουδέτερο» χώρο όπως γινότανε παλιά όταν τα οδοφράγματα ήταν απροσπέλαστα. Γιατί αν γινότανε στο Νότο μια τέτοια εκδήλωση θα ήταν φυσικό να ακολουθήσει μια άλλη διοργάνωση μετά στο Βορρά, κάτι που βέβαια το ΑΚΕΛ απορρίπτει.

Μια άλλη Αριστερά

Για πρώτη φορά μετά το 1948 δημιουργείται ένα τέτοιο κλίμα, αλληλεγγύης, επαναπροσέγγισης και συναδέλφωσης κι αντί η Αριστερά να πάρει την πρωτοβουλία και να πρωταγωνιστήσει στην επαναπροσέγγιση των από κάτω, προσπαθεί αντίθετα να «αδειάσει» αυτό το κίνημα και να το προσαρμόσει στα διπλωματικά παιχνίδια της κορυφής. Μιλά σα μια φωνή με την επίσημη ελληνοκυπριακή πλευρά που προσπαθεί να στριμώξει την τουρκοκυπριακή πλευρά με διάφορα διπλωματικά κόλπα.

Όπως και πριν το 1974, βλέπουμε την ηγεσία του ΑΚΕΛ να ταυτίζεται με το «εθνικό συμφέρον» που στην προκειμένη περίπτωση έχει να κάνει με τα συμφέροντα της ελληνοκυπριακής άρχουσας τάξης, και όχι τα συμφέροντα των Ε/κ και των Τ/κ εργαζομένων και απλών ανθρώπων. Τι άλλο μπορεί να χαρακτηριστεί, παρά ταύτιση με τα συμφέροντα της «δικής μας» πλευράς, η απάντηση του Χριστόφια σχετικά με την «κωλυσιεργία» της κυβέρνησης στο να προλάβει την κίνηση Ντεκτάς, όταν είπε: «Η καθυστέρηση στη δική μας εξαγγελία των μέτρων στήριξης των Τ/κ σήμαινε ότι απλά χάσαμε μερι-

κούς επικοινωνιακούς βαθμούς»! Τελικά αποκαλύπτεται πως η επαναπροσέγγιση δεν είναι παρά μια επικοινωνιακή τακτική της «πλευράς μας». (Τρίτο του ΡΙΚ 6/5/03)

Οι εξελίξεις που πυροδότησε η ρωγμή στο τείχος του διαχωρισμού δημιούργησαν μια νέα δυναμική που όχι μόνο πιέζει τις πολιτικές ηγεσίες για να κάνουν υποχωρήσεις και να τα βρουν αλλά έχει βάλει στο παιχνίδι και ένα νέο παίχτη που μπορεί να αποδειχτεί καθοριστικός, τους απλούς ανθρώπους των δύο πλευρών και το κίνημα επαναπροσέγγισης.

Το σπάσιμο της γραμμής αντιπαράταξης δεν έχει να κάνει μόνο με το δικαίωμα των απλών ανθρώπων των δύο πλευρών να συναντιόνται αλλά και με τους κοινούς αγώνες για κοινούς σκοπούς όπως είναι: η ειρήνη στην Κύπρο, η αντίθεση στον πόλεμο, τον εθνικισμό και τον ιμπεριαλισμό. Κοινό μέτωπο αγώνων για το κλείσιμο των βρετανικών βάσεων και ενάντια στον παγκοσμιοποιημένο καπιταλισμό.

Μπορούμε και πρέπει να αξιοποιήσουμε αυτή τη δυναμική και να δυναμώσουμε το ρόλο αυτής της κίνησης από τα κάτω. Κατ' αρχήν να μην αφήσουμε να αντιστρέψουν το κλίμα που έχει δημιουργηθεί. Να συνεχίσουμε και να ενισχύσουμε τις επαφές μας στην άλλη πλευρά. Να οργανώσουμε κοινές εκδηλώσεις, είτε αυτές είναι πολιτικές, πολιτιστικές ή κοινωνικές. Μπορούμε και πρέπει μέσα από αυτές τις εξελίξεις να κτίσουμε ένα κοινό μέτωπο αγώνων ενάντια στον εθνικισμό και τον πόλεμο, για να επιβάλουμε τις δικές μας λύσεις για ειρήνη στη Κύπρο και ολόκληρη την περιοχή, ενάντια στα σχέδια των ιμπεριαλιστών και των στρατοκρατών των δύο πλευρών.

Τέλος, μπροστά σ' αυτές τις ιστορικές στιγμές που ζούμε σήμερα, παρουσιάζεται πιο έντονα ένα κενό: ποια Αριστερά θα οργανώσει αυτή τη δυναμική και διάθεση των «από κάτω» για ειλικρινή επαναπροσέγγιση και για ειρηνική συμβίωση με ισότητα μεταξύ Ε/κ και Τ/κ; Γι' αυτό, χρειάζεται να χτίσουμε μια διεθνιστική και όχι «πατριωτική» Αριστερά, μια Αριστερά που να έχει σύνθημά της «Έλληνες και Τούρκοι Εργάτες Ενωμένοι».